

Programma van toetsing en afsluiting
van het
Sint-Oelbertgymnasium te Oosterhout

Klas 4

Schooljaar 2018-2019

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Eindexamen gymnasium in de Tweede Fase	5
Het schoolexamen	5
Centraal examen	6
Uitslag	7
3. Jaaroverzicht van het programma van toetsing en afsluiting	8
4. Het programma van toetsing en afsluiting	9
Aardrijkskunde	9
Biologie	10
Griekse Taal en Cultuur	11
Geschiedenis	12
Latijnse Taal en Cultuur	13
Levensbeschouwing	14
Maatschappijleer	15
Natuurkunde	16
Scheikunde	17
Wiskunde A	18
Wiskunde B	19
Wiskunde C	20
Wiskunde D	21
5. Cijfers en beoordelingen	22
Vaststellen en registreren van schoolexamenresultaten	22
Examendossier	22

1. Inleiding

Om je zo goed mogelijk op de hoogte te stellen van het eindexamen volgens de Tweede Fase hebben we in dit programma van toetsing en afsluiting, naast de inhoud van de examenonderdelen per vak, een hoofdstuk opgenomen met algemene informatie over het schoolexamen en het centraal examen.

2. Eindexamen gymnasium in de Tweede Fase

Op het gymnasium kun je eindexamen doen in één van volgende vier profielen: cultuur en maatschappij, economie en maatschappij, natuur en gezondheid en natuur en techniek. Elk profiel bestaat uit vakken van het gemeenschappelijk deel (voor alle profielen hetzelfde), vakken van het profieldeel (per profiel verschillend) en vakken van het vrije deel. Op het gymnasium is de klassieke taal een verplicht vak in het gemeenschappelijk deel. Je mag in meer vakken eindexamen doen dan het minimaal verplichte aantal.

Het eindexamen in een vak bestaat in ieder geval uit een schoolexamen (SE) en voor een aantal vakken wordt het schoolexamen gevolgd door een centraal examen (CE). Het schoolexamen wordt afgenomen onder de verantwoordelijkheid van de school. De school bepaalt binnen de wetgeving inhoud, tijdstip, aard, duur, weging, en beoordelingscriteria van de verschillende examenonderdelen. De informatie over het schoolexamen ligt vast in het programma van toetsing en afsluiting dat nu voor je ligt. Het centraal examen wordt afgenomen onder de verantwoordelijkheid van de minister van onderwijs, cultuur en wetenschappen. Als een examenvak geen centraal examen heeft, is het gemiddelde schoolexamencijfer tevens je eindexamencijfer. Als een vak wel een centraal examen heeft, bepalen schoolexamen en centraal examen ieder voor de helft het eindexamencijfer. Het examenreglement bevat niet alleen regels over organisatie en gang van zaken bij het centraal examen maar ook over organisatie en gang van zaken bij het schoolexamen.

Daarnaast maakt ook de rekentoets voor alle leerlingen deel uit van het eindexamen. Dit onderdeel behoort niet tot het schoolexamen en ook niet tot het eindexamen; het is een apart onderdeel met een aparte herkansingsregeling, die los staat van de herkansingsregeling schoolexamen.

Het schoolexamen

Het schoolexamen kan voor ieder examenvak bestaan uit - mondelinge en/of schriftelijke -toetsen, praktische opdrachten en handelingsdelen. Sommige vakken hebben twee van deze onderdelen in hun schoolexamenprogramma, de meeste vakken hebben er echter maar één. Het vak LO kent in klas 5 en 6 alleen handelingsdelen. Bovendien is iedere kandidaat verplicht een profielwerkstuk te maken dat betrekking heeft op minimaal één vak van tenminste 400 uur.

Toetsen

Voor toetsen van het schoolexamen krijg je een cijfer. Je maakt ze in een toetsweek. In dit programma van toetsing en afsluiting staat in welke week je een toets moet afleggen, wat de weging is, over welke stof de toets gaat etc. Het examenreglement bevat alle regels waaraan leerlingen en docenten zich moeten houden bij een SE-toets. De belangrijkste volgen hier:

Je dient tien minuten vóór aanvang van de toets in het examenlokaal aanwezig te zijn. Je mag alleen de toegestane hulpmiddelen mee naar je bank nemen. Je tas moet buiten het lokaal blijven staan. Je mobiele telefoon e.d. mogen zelfs de examenzaal niet in. Bij mondelinge SE's en kijk-/luistertoetsen word je niet toegelaten als je te laat bent. Bij andere SE's geldt de volgende regeling: als je minder dan een half uur te laat komt, word je nog wel toegelaten tot de toets, maar je moet je werk inleveren op het tijdstip dat de toets eindigt. Als je meer dan een half uur te laat komt, word je niet meer tot de toets toegelaten. Er is dan sprake van een onregelmatigheid. Tijdens de toets dien je je te houden aan de instructies van de toezichthouders. Je mag nooit zomaar je plaats verlaten, zonder de uitdrukkelijke toestemming van één van de toezichthouders. De schoolleiding kan maatregelen nemen als je fraudeert of je niet houdt aan de instructies. Zo kan zij je het cijfer 1 geven en/of je het recht ontzeggen op deelname aan andere toetsen. Als je wegens ziekte of een andere vorm van overmacht verhinderd bent aan één of meer toetsen deel te nemen, moeten je ouders of verzorgers in ieder geval vóór aanvang van het SE van die dag de rector, via de administratie telefonisch op de hoogte brengen. Als je meerdere dagen ziek bent moet er elke dag waarop je een SE hebt vóór aanvang van het betreffende SE een ziekmelding komen. Afspraken met derden zijn géén geldige reden een schoolexamentoets te missen.

Praktische opdrachten

Een praktische opdracht is een opdracht waarbij je een onderzoek doet, een literatuurstudie verricht of iets ontwerpt. Je krijgt voor een praktische opdracht een cijfer. Samen met de cijfers voor de toetsen vormen ze het eindcijfer voor het schoolexamen. Je moet praktische opdrachten altijd inleveren bij het de receptie in de blauwe container, uiterlijk om 17.00 uur op de uiterste inleverdatum. Ook bij praktische opdrachten kan de schoolleiding maatregelen nemen als je fraudeert. Als je je niet houdt aan de deadline krijg je automatisch een 1. Let op: ziekte is geen geldige reden je PO te laat in te leveren! Je kunt hem ook door iemand anders laten inleveren. Het is natuurlijk altijd verstandig niet te wachten met inleveren tot de uiterste inleverdatum.

Profielwerkstuk

Het profielwerkstuk is een werkstuk waarmee je je profiel afsluit. Het is je 'meesterproef'. Het profielwerkstuk moet betrekking hebben op minimaal één vak van 400 uur. In de vijfde periode van leerjaar vijf ga je beginnen met de oriëntatiefase, in december van leerjaar 6 moet je het profielwerkstuk presenteren en inleveren. Je krijgt voor je profielwerkstuk een cijfer, dat meetelt in het combinatiecijfer.

Combinatiecijfer

De vakken maatschappijleer, levensbeschouwing en het profielwerkstuk krijgen ieder afzonderlijk een eindcijfer. Het rekenkundige gemiddelde van deze cijfers (ze wegen allemaal even zwaar) vormt het combinatiecijfer. Dat combinatiecijfer telt mee als één cijfer in de slaag-/zakregeling. Niet alleen dit cijfer wordt vermeld op de cijferlijst, maar ook de cijfers van de drie vakken van het combinatiecijfer. Als één van deze cijfers lager is dan een 4 kun je niet slagen.

Herkansing van het schoolexamen

Om je een zo groot mogelijke kans te geven te slagen voor je eindexamen, hebben we een herkansingsregeling vastgesteld. Hieronder volgt een samenvatting; de officiële regels staan in het examenreglement.

Voor toetsen, praktische opdrachten en handelingsdelen geldt dat je in klas 4 ten hoogste aan twee herkansingen mag deelnemen. Voor klas 5 en 6 zijn dat drie herkansingen per leerjaar. Bovendien mag je per vak maar één toets óf praktische opdracht herkansen. Voor handelingsdelen geldt dat je elk "niet naar behoren" handelingsdeel móet herkansen. De herkansingen vinden plaats aan het begin van het volgende leerjaar voor klas 4 en 5, en voor klas 6 na afloop van de laatste toetsweek. Het hoogste cijfer telt.

Doubleren en het schoolexamen

Als je doubleert in klas vier vervallen alle schoolexamenresultaten die je behaald hebt, tenzij je vrijstellingen hebt aangevraagd. Je kunt vrijstelling aanvragen voor alle praktische opdrachten waarvoor je een 7,0 of hoger hebt. Bovendien kun je een vrijstelling aanvragen voor het volledige vak maatschappijleer, als je daarvoor een 7,0 of hoger hebt.

Rekentoets

De rekentoets is een examen dat wordt afgenomen in maart in klas 5. Er zijn herkansingen in klas 6. De rekentoets telt niet mee voor zakken en slagen.

Centraal examen

Aan het einde van het zesde leerjaar volgt het centraal examen. Dit is een landelijk examen waarvan de tijdstippen, duur en opgaven centraal worden vastgesteld. Je mag deelnemen aan het centraal examen als je alle schoolexamenonderdelen hebt afgelegd.

Uitslag

Na het centraal examen stelt de school de uitslag van het examen vast, volgens de onderstaande zak- en slaagregeling:

De kandidaat die eindexamen vwo of havo heeft afgelegd, is geslaagd indien:

- a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
  - b. hij:
    1. voor een van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, B of C als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en hij voor het andere vak dan wel andere hier genoemde vakken als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en
    2. de rekentoets heeft afgelegd;
  - c. hij onverminderd onderdeel b:
    1. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
    2. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt;
    3. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of
    4. voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt;
  - d. hij voor geen van de onderdelen, genoemd in het tweede lid, lager dan het eindcijfer 4 heeft behaald; en
  - e. hij voor het vak lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald.
2. Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid, wordt het gemiddelde van de eindcijfers van ten minste de volgende onderdelen aangemerkt als het eindcijfer van één vak, voor zover voor deze onderdelen een eindcijfer is bepaald: maatschappijleer, het profielwerkstuk en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs..
3. De directeur bepaalt het eindcijfer, bedoeld in het tweede lid, als het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende onderdelen. Indien de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.

Als je na het bepalen van de uitslag niet aan bovenstaande eisen voldoet bekijken we eerst of je geslaagd bent door je eventuele extra examenvak te laten vallen. Voldoe je dan nog niet aan de eisen, ben je voorlopig afgewezen en mag je voor één vak deelnemen aan de herkansing van het centraal examen. Nadat het cijfer hiervan bekend is, bekijken we opnieuw of je aan de zak- en slaagregeling voldoet. Iedereen die opnieuw niet voldoet aan de zak- en slaagregeling is definitief afgewezen.

3. Jaaroverzicht van het programma van toetsing en afsluiting

---

Jij moet een goede studieplanning kunnen maken. We vinden het daarom belangrijk dat jouw studielast niet te veel pieken en dalen vertoont. We hebben dus de praktische opdrachten en handelingsdelen van het schoolexamen zo gelijkmatig mogelijk verdeeld over de drie leerjaren in de Tweede Fase. Je kunt in onderstaand overzicht zien welke schoolexamenonderdelen dit jaar op het programma staan. De periodes staan aangegeven met 'Per', toetsweken met 'Tw', toetsen voor het schoolexamen met een 'T', praktische opdrachten met een 'P' en handelingsdelen met een 'H'.

Het meeste werk voor praktische opdrachten en handelingsdelen zit in de periode waarin de H of P staat. De inleverdatum valt meestal net ná de toetsweek, in het begin van de volgende periode. Dit doen we om te voorkomen dat je vlak vóór een toetsweek net geen tijd meer hebt voor een zorgvuldige afronding van je opdracht.

Vak	Per 1	TW 1	Per 2	TW 2	Per 3	TW 3	Per 4	TW 4	Per 5	TW 5	Per 6	TW 6
Ak				T				T		T		
Bi										T		
Gr										T		T
Gs												T
La										T		T
Lb				T						T	P	
Ma				T				T		T		T
Na						T	P					T
Sk												T
Wa												T
Wb												T
Wc												T
Wd												T

4. Het programma van toetsing en afsluiting

Aardrijkskunde

Toetsen

toetsweek	stofomschrijving	soort toets	tijdsduur toets	studielast	weging voor S.E.
2	Wereld en het wereldvoedselvraagstuk P 1 t/m P 10 H1 Wereld: wereldbeeld	schriftelijk open en gesloten vragen	90 min	30 slu	5 %
4	Aarde wereldmilieuvraagstuk aarde: Aarde Klimaat P 1 t/m P 12 H2	schriftelijk open en gesloten vragen	90 min	30 slu	5 %
5	Gebieden Zuid-Amerika. P 1 t/m P 10 H3	schriftelijk open en gesloten vragen	90 min	30 slu	5 %

Biologie

Toetsweek	Stofomschrijving	Soort toets	Tijdsduur toets	Studielast	Weging voor S.E.
5	H 1 t/m 4	Schriftelijk, open en gesloten vragen	90 min.	20 slu	10%

Toetsen

toetsweek	Stofomschrijving	Soort toets	Tijdsduur toets	studielast	weging voor S.E.
5	Proefvertaling zonder hulpmiddelen. De basiswoordenlijst wordt bekend verondersteld*	vertaalopdracht	60 min.	5 slu	3%
6	Tekstrepetitie over ong. 6 p. OCT en bijbehorende secundaire literatuur*	Schriftelijk open/gesloten vragen	90 min.	10 slu	10 %

*: Bij deze toetsen is het gebruik van een woordenboek Grieks NIET toegestaan

Geschiedenis

Toetsen

toetsweek	stofomschrijving	soort toets	tijdsduur toets	studielast	weging voor S.E.
6	E pluribus Unum : de Verenigde Staten van Amerika	schriftelijk	60 min	30 slu	20 %

Toetsen

toetsweek	Stofomschrijving	Soort toets	Tijdsduur toets	studielast	weging voor S.E.
5	Proefvertaling zonder hulpmiddelen. De basiswoordenlijst wordt bekend verondersteld*	Vertaalopdracht	60 min.	5 slu	3 %
6	Tekstrepetitie over ong. 6 p. OCT en bijbehorende secundaire literatuur*	Schriftelijk open/gesloten vragen	90 min.	10 slu	10 %

*: Bij deze toetsen is het gebruik van een woordenboek Latijn NIET toegestaan

Levensbeschouwing

Toetsen

toetsweek	stofomschrijving	soort toets	tijdsduur toets	weging voor S.E.
2	Inleiding ethiek	Schriftelijk	45 min	20 %
5	Toegepaste ethiek	Schriftelijk	45 min	20 %

Praktische opdrachten

inleverdatum	omschrijving van de opdracht	presentatievorm	individueel groepswork	weging voor S.E.
29-05-19	Toegepaste ethiek	schriftelijk verslag	groepswork	20 %

Maatschappijleer

Toetsen

toetsweek	stofomschrijving	soort toets	tijdsduur toets	weging voor S.E.
2	Parlementaire democratie	Schriftelijk	45 min.	25%
4	Rechtsstaat	Schriftelijk	45 min	25%
5	Verzorgingsstaat	schriftelijk	45 min	25%
6	Pluriforme samenleving	Schriftelijk	45 min.	25%

Natuurkunde

Toetsen

toetsweek	stofomschrijving	soort toets	tijdsduur toets	weging voor S.E.
3	Hoofdstuk 1-2-3 van Systematische Natuurkunde	schriftelijk	90 min.	8%
6	Hoofdstuk 4-5-7 van Systematische Natuurkunde	schriftelijk	90 min.	8%

Praktische opdrachten

inleverdatum	omschrijving van de opdracht	presentatievorm	individueel groepswork	weging voor S.E.
periode 4/5	Onderzoekspracticum	verslag	groep 2	4 %

Scheikunde

Toetsen

toetsweek	stofomschrijving	soort toets	tijdsduur toets	weging voor S.E.
6	Zouten, organische chemie, chemisch rekenen, reactiesnelheid: alles uit de methode klas 3 en 4 + aantekeningen	schriftelijk	90 min	10 %

Wiskunde A

Toetsen

toetsweek	stofomschrijving	soort toets	tijdsduur toets	weging voor S.E.
6	Hoofdstuk 6	schriftelijk	60 min	10 %

Wiskunde B

Toetsen

toetsweek	stofomschrijving	soort toets	tijdsduur toets	weging voor S.E.
6	Hoofdstuk 5	schriftelijk	60 min	10 %

Wiskunde C

Toetsen

toetsweek	stofomschrijving	soort toets	tijdsduur toets	weging voor S.E.
6	Hoofdstuk 6	schriftelijk	60 min	10 %

Wiskunde D

Toetsen

toetsweek	stofomschrijving	soort toets	tijdsduur toets	weging voor S.E.
6	Hoofdstuk 1-3	schriftelijk	60 min	10 %

5. Cijfers en beoordelingen

Vaststellen en registreren van schoolexamenresultaten

Nadat je een onderdeel voor het schoolexamen hebt ingeleverd of gemaakt, deelt de docent jou het resultaat mondeling mee. Als je denkt dat hij bij de beoordeling een fout heeft gemaakt, dien je binnen vijf schooldagen nadat je je cijfer hebt gehoord contact op te nemen met de betreffende docent, zo niet staat je cijfer vast. De docent kan na de genoemde periode van vijf schooldagen geen wijzigingen meer aanbrengen in het schoolexamenresultaat. Je cijfer of beoordeling staat vast.

Je krijgt na toetsweek 2, 4 en 6 een lijst van je behaalde schoolexamenresultaten. Als je denkt dat er fouten in deze lijst staan, dien je binnen vijf schooldagen na ontvangst van de lijst contact op te nemen met de secretaris van het examen. Deze secretaris van het examen kan na de genoemde periode van vijf schooldagen geen wijzigingen meer aanbrengen in de registratie van de cijfers. Je cijfer staat definitief geregistreerd.

Examendossier

Je bent verplicht de door de school verstrekte lijsten van schoolexamenresultaten te bewaren. Samen vormen ze je examendossier.